

CD KLASSIEK

Muziek voor miljoenen
Antonio Vivaldi

Vraag een muziekminnende mens wat hij of zij zich voorstelt bij de muziek van Antonio Vivaldi (1678-1741), en zowat altijd bevat het antwoord een verwijzing naar *De vier jaargetijden*. Zo diep is deze collectie vioolconcerten van de 'rosse priester' uit Venetië in het collectief geheugen ingeslepen. Nochtans zijn die vier seizoenen geenszins een unicum in Vivaldi's ruime output. Ze werden immers in 1725 samen met acht andere concerten gedrukt in een bundel. Waarom uiteindelijk van die twaalf concerten enkel de *Quattro stagioni* het maakten, is niet geheel duidelijk. Er waren immers nog minstens drie concerten die evenzeer impressionistisch-beschrijvend van stijl waren.

Antonio Vivaldi was een geboren Venetiaan die aan de Cappella di San Marco zijn opleiding genoot. Hij was ook priester, maar op de 'wijze van Liszt', dat wil zeggen dat liturgische functies aan hem niet waren besteed. Zijn werkterrein was niet de San Marco maar het Pio Ospedale della Pietà, een meisjesweeshuis, vooral bevolkt met buitenechtelijke kinderen van de adel.

Van het werk bestaan onnoemelijk veel opnamen. Dat heeft beslist te maken met Vivaldi's heldere muziek die telkens enkele bij het seizoen passende tafereelen oproept. Herders dutten in de zon, regen ruist zachtjes neer, ijspret en dies meer passeren de revue. De componist slaagt er perfect in achter en doorheen de solistische stukjes de sfeer van elk seizoen goed weer te geven.

Vivaldi's *De vier jaargetijden* zijn *Music for the Millions* en spreken tot ieders hart. Daarom is het knap dat het Nederlandse Challenge Classics vandaag een historische opname opnieuw uitbrengt met violist Jaap van Zweden en het Combattimento Consort Amsterdam. De opname dateert van een kwarteeuw geleden, maar heeft niets van zijn pittigheid verloren. Het blijft nog altijd een van de allerbeste uitvoeringen, ook al is ze al van een aantal seizoenen geleden. Deze Vivaldi wordt niet verknald door maniërisme of vergald door een lompe vioolklank. Van begin tot eind geniet je van een fijnzinnig vertolking, fris van de lever gespeeld en met bravoure gebracht. (JC)

Antonio Vivaldi, *The Four Seasons*, door Jaap van Zweden (viool) & Combattimento Consort Amsterdam onder leiding van Jan Willem de Vriend, Challenge Classics, CC72746, 23 euro.

CD KLASSIEK

Donker licht
Johann Sebastian Bach

Bach componeerde de cantate *Ich habe genug* (BWV 82) voor Opdracht van de Heer/Maria Lichtmis, meer bepaald voor 2 februari 1727. Het feest werd dus ook gevierd in de lutherse kerken. De tekst van de cantate is afgeleid van de *Lofzang van Simeon*, zoals te vinden in het evangelie volgens Lucas. Een onbekende dichter gaf er echter een piëtistische kleur aan. De eigenlijke inhoud van *Ich habe genug* is het vreugdevolle uitzien naar de aanstaande dood en het eeuwige leven dat daarna wacht.

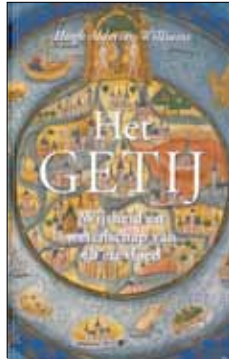
In Bachs oeuvre geldt die cantate als een transcendentiaal meesterwerk. De muzikale middelen zijn uiterst sober gehouden: één

zangstem, enkele strijkers en een hobo. Doorgaans is de zanger een bas of een bariton. Iestyn Davies is echter een contratenor uit het Britse York en neemt in dit album de zangstem voor zijn rekening. Naast de cantate vind je op de cd twee andere meesterwerken, BWV 54 en 170. Die waren gecomponeerd voor een altstem. Het geheel is omkaderd met instrumentale stukken uit nog eens twee andere cantates.

Wie dat wil, hoort dus meer dan louter muziek. Daartoe moet de luisteraar de Bijbelse oorsprong van de teksten kennen en vervolgens ontdekken wat Bach ermee doet. Vakmanschap. (EDS)

Johann Sebastian Bach, *Cantatas Nos. 54, 82 & 170*, door door Iestyn Davies en Arcangelo onder leiding van Jonathan Cohen, Hyperion, CDA68111, 23 euro.

BOEK WETENSCHAP

Eb en vloed
Hugh Aldersey-Williams

Vaart een schip weg van de Belgische kust, dan komt het niet terecht in Dover, maar in East Anglia, een streek in Engeland die net zoals de Belgische kust hevig onderhevig is aan de werking van de getijden. De Britse natuurwetenschapper en journalist Hugh Aldersey-Williams woont in die streek en oogst-

te de voorbije jaren veel lof met zijn populair wetenschappelijke werken. Het pas verschenen en al vertaalde *Tide (Het getij)* gaat over de lange zoektocht van de mens naar een verklaring van het verschijnsel van eb en vloed.

Thomas van Aquino (1225-1274) wist op basis van oudere geschriften al dat het getij wat te maken had met de maan en sprak van „een kracht” die eb en vloed veroorzaakte. Het was wachten op Isaac Newton (1642-1727), die niet toevallig in East Anglia had gewoond, om te begrijpen dat de zwaartekracht van de maan het verschijnsel verklaart.

Eb en vloed is niet overal op de wereld hetzelfde. Bijvoorbeeld in de Middellandse Zee is het amper te bespeuren. In 1776 werd de theorie door de Fransman Pierre-Simon Laplace voort uitgebouwd tot een dynamische theorie van het getij en nog later aangescherpt.

Aldersey-Williams levert een onwaarschijnlijk spannend ver-

haal af, net omdat het getij zo veel bepaalt in de menselijke economie. Hij schrijft over allerlei plaatsen op de wereld, zoals Venetië, waar ze een wal willen bouwen om de stad te beschermen tegen het oprukkende water. Toch keert hij steeds terug naar de stranden en de dijken van East Anglia. Zijn studie over alle menselijke inspanningen om het water te bedwingen, heeft een heldere conclusie: „Uiteindelijk trekt de zee altijd aan het langste eind.” (EDS)

Hugh Aldersey-Williams, *Het getij. Wijsheid en wetenschap van eb en vloed*, De Bezige Bij, Amsterdam, 2016, 414 blz., 29,99 euro, ISBN 978 90 2343 577 8.

BOEK ROMAN

Louises dochter
Margriet De Moor

De bejaardenhelpster die het ene moment staat te zingen voor een negentigjarige klant en het andere de moord op hem bekent, hoewel ze die niet beging.

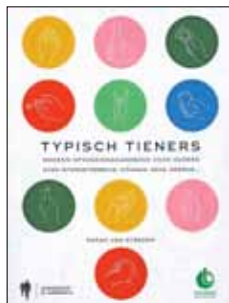
Haar schoonzoon die uiterst liefdevol vogels verjaagt op Schiphol. Zijn vader die zich geen leven kan voorstellen zonder Hortense, de vrouw die achtereenvolgens met zijn drie zonen verkeerde. In *Van vogels en mensen* rijgt de Nederlandse auteur Margriet De Moor de verhalen van deze en een handvol andere personages op een ingenieuze manier aan elkaar. Het is alsof ze de lezers vanaf de eerste bladzijde het hele verhaal in handen legt en hen vervolgens voorzichtig aanmaant het ene na het andere detail van dichterbij te bekijken.

Van vogels en mensen behandelt zware onderwerpen, zoals moord en psychische kwetsuren die een kind kan oplopen, met een ongewone lichtheid. De Moor graaft niet in de geest van haar personages. Ze laat in kleine

dosissen proeven van hun psychologie, via beelden en flarden van gedachten. Het alledaagse en de natuur rond de personages, de „hele zwermen vogels met rode snoetjes die zich op het zongewarmde metaal zitten te koesteren”, presenteert ze alsof ze even belangrijk zijn als de dramatische hoofdpunten van haar verhaal. Elk hoofdstuk wordt op die manier een delicatessé. (JVH)

Margriet De Moor, *Van vogels en mensen*, De Bezige Bij, Amsterdam, 2016, 251 blz., 19,99 euro, ISBN 978 90 2349 830 8.

BOEK OPVOEDING

Tieners, het gaat voorbij
Sarah Van Gysegem

Kinderen grootbrengen, het is geen eenvoudige klus. Een tiener opvoeden is dat nog minder. De spontane kleine jongen groeit uit tot een eigenwijze puber, het schattige meisje tot een wervelwind. Elke leeftijd heeft zijn charmes, maar de ene blijkt al turbulenter dan de andere. En niet ieder kind ontwikkelt op dezelfde manier. Alles evolueert vandaag veel sneller en dat vertaalt zich natuurlijk ook naar het gedrag van onze tieners. Ze zijn als geen ander thuis in sociale media en als ouder heb je het gevoel telkens een stapje achterna te hollen. Toch hechten tieners belang aan wat hun opvoeders

denken en hebben ze hen op hun beurt ook heel wat te vertellen.

De Gezinsbond verzamelde zijn opgebouwde expertise over het opvoeden van tieners in een handzaam boek. *Typisch tieners* gaat geen enkel thema uit de weg. Van multimedia over uitgaan en seks, tot gedrag en afspraken in het gezin. Auteur Sarah Van Gysegem, zelf moeder van twee tieners, vertelt honderduit vanuit haar eigen ervaring en vult die aan met getuigenissen van tieners en van (bekende) ouders en met bijdehandse tips van experts. Vind je bijvoorbeeld dat je tiener zich te veel blootgeeft op het internet, leer hem/haar dan dat je enkel online gooit wat je ook in een drukke winkelstraat zou doen. Speel het bewuste computerspel even met je tiener mee in plaats van zijn surfgeschiedenis stiekem te controleren. Op die manier krijg je zicht op het spel en ben je beter voorbereid op een gesprek. Of je tiener vroeg of laat begint te roken, heb je niet in de hand, maar duidelijke afspraken over wat kan en niet kan, wel. „Grenzen geven ook een gevoel van zekerheid en veiligheid”, zegt kinderpsycholoog en gedragstherapeut Ludo Driessen. „Je pubers zullen pro-

testeren tegen bepaalde regels, maar ergens appreciëren ze die toch. Anders lijkt het alsof je niet in hen geïnteresseerd bent.”

Van Gysegem heeft het ook over kleinere kwesties die een conflict kunnen uitlokken, zoals zakgeld, uitgaan, rommel en klusjes. Tot slot wijdt de auteur een hoofdstuk aan diverse gezinsvormen waarbij, zo schrijft jeugdpsychiater Peter Adriaenssens, „een meningsverschil over het gedrag van de tiener tussen moeder en vader stress kan veroorzaken, maar dat een verschillende visie moet kunnen, zolang respect tussen alle partijen de hoofdrol krijgt”. (MC)

Sarah Van Gysegem, *Typisch tieners*, Borgerhoff & Lamberigts, Gent, 2016, 192 blz., 24,95 euro, ISBN 978 90 8931 661 5.